

ELS POETES DE LA GUERRA

Setembre

Damunt la terra moria
un dematí de setembre.
Paisatge senzill de plana,
meitat cel i meitat terra;
tot just a l'erm s'endevena
la ratlla de les trinxeres.
Amb un escamot sortiren,
arma al braç, de descoberta.
L'aire recull el silenci,
més de pau que no de guerra.
Una bala l'encalçava,
quan l'agresió no es preveia;
caigué, la mirada enlaire,
damunt d'un grumoll de terra.

La inquietud el món vela
com amb un vel de tenebres.
Eli bé prou que va sentir-la,
la por que als homes sacseja;
prò el perill de cada dia
és lliçó d'indiferència.
El risc, un joc, i la vida
una posta aventurera.
I fou l'atzar qui el féu caure
damunt la plana deserta.
Amb la mà apretava l'arma;
la sang, una taca espessa;
roja flor de l'heroisme,
com més anònim, més bella.

Tot esforç vol sacrifici,
i coratge tota empresa;
mes no hi ha mort infecunda,
ni collita sense sembra.
De no poder dar la vida,
més ens valdria no néixer!
Sense planys tu l'has donada
un dematí de setembre.
Soldat que amb el front enlaire,
has caigut damunt la terra.
Ombra la trista despulla,
raig de sol la baioneta.

Els seus companys el portaren,
secs els ulls i sense queixa.
Amics pensatius el vetllen
en una cambra modesta.
Rústega tàpia d'argila
tanca l'estada darrera.
Pel cel volen els corbs rasos
i són molt lluny les estrelles.
No resta un nom que et recordi,
ni vanitat satisfeta;
prò el teu pit, escut amb vida,
de tots ens ha estat defensa.
Soldat de glòria ignorada,
dolor i claror de bandera.

Joan MARLET

AMIC

Publicació quinzenal per a esplai del soldat català de l'Exèrcit de la República editada pels Serveis de Cultura al Front del Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya
Adreça: Avinguda del 14 d'Abril, 411, 1r.
Tel. 72006 - BARCELONA
Número 2 Segona quinzena de gener del 1938

TEROL

Salut, ciutat de Terol
mal perduda i ben guanyada!

Ensems bròfega i suau,
geliua i assolellada,
torreges com un castell
damunt els horts i la plana
El Túria llisca a tos peus
com serpent ensinestrada
i perfuma el teu aflat
la «Pineda del Rei Jaume».
Si t'empolvora la neu
encara sembles més alta
i ullcluca tota t'ajups
quan bufa la tramuntana.

Salut, ciutat de Terol
mal perduda i ben guanyada!

Tu que antany els sarràins
combateres amb coratge
i vengeres reis i estols
que volien fer-te esclava,
de sobte perds el braç,
la llibertat i la fama.
Et tenien sota peu
una gent deshonorada:

estrangers i renegats
que envilien ta nissaga.
Pubilleta d'Aragó
que lluny que et trobes d'Espanya!

Salut, ciutat de Terol
mal perduda i ben guanyada!

Ve't ací que el teu Nadal
ha estat naixença més alta.
Espanyols i catalans
reconquisten la teva ànima.
Damunt neu i contra vent,
a les fosques i a les clares
han bregat perquè Terol
no desdigni de la raça.
I han caigut els traïdors,
per justícia i per venjança,
en llurs mans sang de germà,
i en llur front segell d'infàmia.

Besa, ciutat de Terol,
la bandera que t'empara!

PERE QUART

26 desembre del 1937.

Júlia Romain

(Ve de la pàgina 5)

altre temps, i esdevenia més confiada,
més expansiva.

—Anem a mirar la lluna, em va dir. Jo, l'adoro, aquesta bona lluna. Ha estat el testimoni de les meves joies més vives. Em sembla que tots els meus records són allà dins, i no haig de fer res més que contemplar-la perquè em revinguin de seguida. I també... a vegades, al vespre... m'ofereix un bonic espectacle... bonic... bonic... si vós sabieu!... Però no, us burlaríeu massa de mi... no puc pas... no goso... no... ni... de veres, no...

La vaig suplicar:

—A veure... què? Digueu-m'ho; us prometo de no burlar-me'n... us ho juro... a veure...

Vacil·lava. Vaig prendre les seves mans, ses pobres manetes tan magres, tan fredes, i les vaig besar l'una després de l'altra, moltes vegades, com ells feien altre temps. Ella en fou emocionada. Vacil·lava.

—Em prometeu de no riure?

—Sí, ho juro.

—Bé, veniu.

Es va aixecar. I quan el criadet, rústec dins la seva lliurea verda, apartà la cadira darrera d'ella, li va dir

alguns mots a l'orella, molt baix, molt de pressa. Ell respongué:

—Sí, senyora, tot seguit.

Ella prengué el meu braç i m'emmenà sota la galeria.

L'avinguda de tarongers era veritablement admirable de veure. La lluna, alta ja, la lluna plena, llançava al mig una minsa sendera d'argent, una llarga línia de claredat que queia damunt la sorra groga, entre les testes rodones i opaques dels arbres ombrius.

Com que estaven en flor, aquests arbres, llur perfum violent i dolç omplia la nit. I dins llur verdor negra hom veia voleiar milers de lluernes, aquestes mosques de foc que semblen granets d'estrelles.

Vaig exclamar:

—Oh, quin decorat per una escena d'amor!

—Oi que sí? Oi que sí? Ara veureu.

I em féu seure al seu costat.

Murmurà:

—Veus ací el que fa enyorar la vida. Però vosaltres no hi penseu gaire en aquestes coses, els homes d'avui dia. Sou uns borsistes, uns comerciants, i uns pràctics. Vosaltres no sabeu ni parlar-nos. Quan dic «parlar-nos», vull

Estranya nit de suburbi...

Estranya nit de suburbi
tota pàl·lida de fanals,
amb fum adormit als arbres
i roges estrelles al cel.

I la mar dalt els terrats
ballant blanques sardanes
i les claraboies florint
negres nenúfars de pena

Xiulet, breu, del darrer tren
que no s'atura. Silenci
com de després del dolor
Bes de fulla i vorera.

Al balcó d'una casa alta
—amb testos i gàvia de grill—
un infant trist i profund
menja pa sec amb lluna nova.

Agustí BARTRA

dir les jovenetes. Els amors han esdevingut unions que sovint tenen per començament una nota de modista, inconfessada. Si us sembla que la nota val més que la dona, desapareixeu; però si estimeu la dona per damunt de la nota, pagueu. Galdosos costums... i galdoses tendreses!...

Em va prendre la mà:

—Mireu...

Vaig quedar estupefacte i embadalit... Allà baix al fons de l'avinguda, dins la sendera de lluna, una parella jovençana venia, agafats per la cintura. Anaven venint, enllaçats, encisadors, a petites passes, travessant els claps de llum que els il·luminaven tot de cop i tornant dins l'ombra de seguida. Ell anava vestit de satí blanc, com en el segle passat, i portava un capell cobert d'una ploma d'estruç. Ella portava mirinyac i l'alt pentinat empolvat de les belles dames del temps del Regent.

A cent passes de nosaltres, es van aturar, i dempeus en mig de l'avinguda es besaren tot fent maanyagueries.

I vaig reconèixer de sobte els dos petits servents. Aleshores, una d'aquestes ganades de riure terribles que us devoren les entranyes em recargolà en el meu seient. No reia pas de totes maneres. Resistia, malalt, convuls, com aquell a qui tallen una cama resisteix a la necessitat de cridar que li obre la gorja i la mandíbula.

Però els infants se'n tornaren vers el fons de l'avinguda; i van retornar, deliciosos. S'allunyaven, se'n anaven, desapareixien, com desapareix un somni. No es van veure més. L'avinguda buida semblava trista.

Jo també me'n vaig anar per no veure'ls més; car comprenia que aquell espectacle havia de durar molt de temps, que desvetllava tot el passat, tot aquest passat d'amor i de decorat, el passat fictici, enganyador i seductor, falsament i veritablement encisador, que feia batre encara el cor de la vella comedianta i de la vella amorosa!

GUY DE MAUPASSANT

9.1
05 (46.711 Bar) Ami